

ENTOMOLOGIA DE MENORCA

per

ANTONI VILARRÚBIA i FRANCESC ESPAÑOL

A propòsit de la cinquena reunió extraordinària que celebrà la INSTITUCIÓ a Menorca (abril d'enguany), avançarem una sèrie de dades sobre les característiques força interessants que presenta la seva entomologia, deixant per a més endavant l'ocupar-nos del resultat de les exploracions realitzades durant la nostra estada en aquella illa; tasca que avui portem a cap, enllestit l'estudi del material que hi recollírem.

Malgrat la relativament curta durada del nostre sojorn a Maó, tinguérem ocasió de visitar gairebé tota l'illa, especialment els voltants de Maó, Fornells, Ciutadella i Santa Galdana, localitats que ens foren d'un bon nombre d'espècies, algunes ben representades, com l'*Akis bacarozzo*, *Tentyria basalis*, *Asida depressa*; *Phylan semicostatus*, *Scaurus striatus*, *Blaps gibba*, *Aphodius lineolatus*, *Tropinota squalida*, *Oxythyrea funesta*, *Apis mellifica*, *Odynerus parietum*, *Polistes gallicus*, *Eucera grisea*, *Halictus fulvipes*, *Chalicodoma sicula*, *Elis ciliata*, *Pyrrhocoris apterus*, *Plea minutissima*, *Aelopus strepens*, *Labidura riparia*, *Forficula auricularia*, *Eristalis tenax*, *Syrirta pipiens*, etc., etc.; aplegàrem també bastantes formes endèmiques, com el *Percus plicatus*, *Pterostichus balearicus*, *Tentyria Schaumi*, *Timarcha balearica*, *Halictus balearicus*, *Anthophora balearica v. moraguesi*, etc.; i, finalment, una bona representació de formes inèdites i d'altres que fins avui eren considerades com a molt rares a Menorca; arribant a un total de 284 formes i 2.005 exemplars, distribuïts de la següent manera:

	Formes	Exemplars
Ortòpters	6	14
Dermàpters	5	19
Coleòpters	170	1434
Himenòpters.	66	410
Hemípters	20	67
Dípters	14	46
Neuròpters	3	15

Davant de la impossibilitat de fer un catàleg complet de la fauna entomològica menorquina, ja que per a això calen ulteriors investigacions, i considerant que fóra treball endebades el de publicar la llista completa del material reunit, car la majoria d'espècies ja foren donades a conèixer fa bastants anys per CARDONA i ORFILA, VIDAL LÓPEZ i d'altres, ens limitarem solament a esmentar totes aquelles formes que han resultat noves per a les Balears o per a Menorca, o bé aquelles altres que considerem interessants sota diferents aspectes (rarsa, habitat, etc.).

ORTÒPTERS (1)

Fam. LOCUSTIDAE

Paratettix meridionalis Ram. - Maó (Colàrsaga i Sant Antoni).

Fam. GRYLLIDAE

Acheta bimaculata De Geer. - Maó (Colàrsaga i Sant Climent).

DERMÀPTERS

Euborellia moesta Serv. - Ciutadella.

Labia minor L. - Ciutadella.

COLEÒPTERS

Fam. CICINDELIDAE

Cicindela lunulata F. - Fornells - (Nou per a Menorca).

Fam. CARABIDAE

Carabus (Macrothorax) morbillosus F. v. *balearicus* Lap. - Maó (illa de l'Hospital i Sant Climent); Santa Galdana; Fornells; Ciutadella. - (El senyor CODINA, en una nota inserida en el treball del Germà Jordà *Contribució al coneixement dels coleòpters*

(1) En la bibliografia entomològica menorquina, inserida en el fullotó que la nostra INSTITUCIÓ edita a propòsit de la cinquena reunió extraordinària celebrada a Maó, involuntàriament deixàrem d'anotar-hi un notable treball del Dr. KRAUSS intitulat *Die Dermapteren und Orthopteren der Balearischen Inseln*, publicat en la revista berlinesa *Entomologische Mitteilungen* (any 1928, n.º 2, pàgs. 140-145), en el qual s'esmenten bastants dermàpters i ortòpters de Menorca, fruit de les recol·leccions de CARDONA, RAMIS i MORAGUES.

- de les Balears. - Formes inèdites, II*, publicat en el BUTLLETÍ de la nostra INSTITUCIÓ (juny de 1923), ja feia notar l'error que cometé TENENBAUM en assenyalar l'existència del *C. morbillosus tipus* a les Balears, car en aquestes illes es troba representat per una forma local, *balearicus* Lap., com hem tingut ocasió de comprovar en els diferents exemplars que hem recollit a Menorca).
- Scarites (Broscomorphus) terricola* Bon. - Ciutadella. (Nou a Menorca).
- Scarites (Distichus) planus* Bon. - Santa Galdana. (Consta com a molt rar a Menorca en el catàleg de CARDONA i ORFILA).
- Dyschirius importunus* Schaum. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Bembidion (Philochthus) lunulatum* Fourc. Santa Galdana; Fornells. (Nou a Menorca).
- Tachys scutellaris* Germ. - Fornells. (Nou a Menorca). Nosaltres hem trobat la forma tipus convivint amb la varietat *dimidiatus Motsch.*, ja esmentada, de Menorca.
- Trechus quadristriatus* Schrank. - Fornells. (Considerat com a raríssim a Menorca en el catàleg CARDONA i ORFILA).
- Pogonus chalceus* Marsh. *v. provincialis* Carret. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Id. id. v. viridanus* Dej. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Pogonus (Eupogonistes) gracilis* Dej. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Pogonus (Pogonistes) testaceus* Dej. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Chlaenius velutinus* Duft. - Fornells; Ciutadella. (Consta com a rar a Menorca en el catàleg C. i O.).
- Ditomus clypeatus* Rossi. - Santa Galdana. (Raríssim a Menorca segons el catàleg C. i O.).
- Ophonus (Pseudophonus) griseus* Panz. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).
- Harpalus (Lasioharpalus) distinguendus* Duft. - Maó (Colàrsaga). (Raríssim a Menorca segons C. i O.).
- Acupalpus brunnipes* Strm. - Ciutadella. (Nou a Menorca).
- Dichirotrichus obsoletus* Dej. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Anisodactylus poeciloides* Steph. - Ciutadella. (Nou a Menorca).
- Amara (Liocnemis) montana* Dej. - Maó (Sant Antoni). (Nou a Menorca).
- Laemostenus complanatus* Dej. - Fornells. (Nou a Menorca).

Fam. DYTISCIDAE

- Bidessus minutissimus* Germ. ab. *quadrinotatus* Fuente. - Fornells. (Nou a Menorca).

- Hydroporus tessellatus* Drap. - Maó (Sant Climent); Santa Galdana; Fornells; Ciutadella. (Nou a Menorca).
- Hydroporus (Graptodytes) Kuchtae* Breit. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Laccophilus virescens* Brahm. - Santa Galdana; Fornells. (Rar a Menorca segons C. i O.).
- Agabus (Gaurodytes) brunneus* F. - Maó (Colàrsaga). (Citat de Menorca per C. i O. sobre un sol exemplar recollit als voltants de Maó).
- Agabus (Gaurodytes) didymus* Ol. - Maó (Colàrsaga); Fornells. (Rar a Menorca segons C. i O.).
- Agabus (Gaurodytes) bipustulatus* L. - Maó (Colàrsaga i Sant Climent); Fornells. (També rar a Menorca segons C. i O.).
- Agabus (Xanthodytes) nebulosus* Forst. - Maó (Colàrsaga). (Raríssim a Menorca segons C. i O.).

Fam. STAPHYLINIDAE

- Bledius furcatus* Ol. - Fornells. (Nou a les Balears).
- Íd. id. v. skrimshiranus* Curt. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Bledius unicornis* Germ. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Bledius (Elbidus) bicornis* Germ. - Fornells. (Nou a les Balears).
- Stenus (Hemistenus) canescens* Rosh. - Fornells. (Nou a les Balears).
- Philonthus concinnus* Grav. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Orthidus cribratus* Er. - Maó (Sant Antoni). (Nou a Menorca).
- Quedius (Raphirus) rufipes* Grav. - Maó (Colàrsaga). (Nou a les Balears).
- Aleochara (Isochara) tristis* Grav. - Fornells. (Rar a Menorca segons C. i O.).

Fam. HISTERIDAE

- Hister (Atholus) duodecimstriatus* Schrank. - Ciutadella (Citat de Menorca per C. i O. sobre un sol exemplar recollit a Fornells).

Fam. HYDROPHILIDAE

- Helophorus (Trichelophorus) alternans* Gené. - Santa Galdana; Ciutadella. (Nou a Menorca).
- Helophorus (Megalelophorus) aquaticus* L. - Maó (Colàrsaga i Sant Climent); Santa Galdana; Fornells; Ciutadella. (La cita de Menorca és feta amb un sol exemplar recollit per C. i O.).

- Hydrochus nitidicollis* Muls. - Fornells. (Raríssim a Menorca segons C. i O.).
- Ochtebius (Asiobates) impressicollis* Lap. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Ochtebius (Botochius) punctatus* Steph. - Fornells. (Rar a Menorca en el catàleg C. i O.).
- Hydrobius fuscipes* L. - Maó (Sant Climent). (Nou a Menorca).
- Anacaena limbata* F. - Fornells. (Nou a les Balears).
- Anacaena bipustulata* Marsh. - Fornells. (Rar a Menorca).
- Laccobius scutellaris* Motsch. - Santa Galdana; Fornells; Ciutadella. (Nou a les Balears).
- Limnebius truncatellus* Thunbg. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Limnebius furcatus* Baudi. - Maó (Sant Climent). (Nou a Menorca).
- Limnebius nitidus* Marsh. - Fornells. (Nou a Menorca).
- Cercyon haemorrhoidalis* F. - Fornells. (Rar a Menorca segons C. i O.).
- Íd. id. v. erythropterus* Muls. - Fornells; Ciutadella. (Nou a Menorca).

Fam. CANTHARIDAE

- Dasytes (Mesodasytes) plumbeus* Müll. - Maó (Sant Antoni i Colàrsaga); Santa Galdana; Fornells. (Nou a Menorca).
- Psilothrix cyaneus* Ol. - Maó (Sant Antoni i Colàrsaga); Santa Galdana; Fornells; Ciutadella. (La cita de Menorca és feta sobre un sol exemplar recollit per C. i O. als voltants de Maó).
- Haplocnemus limbipennis* Kiesw. - Fornells. La mateixa observació que per a l'anterior.

Fam. CRYPTOPHAGIDAE

- Atomaria scutellaris* Motsch. - Fornells. (Nou a Menorca).

Fam. PHALACRIDAE

- Tolyphus granulatus* Guér. - Santa Galdana. (Nou a les Balears).
- Olibrus bicolor* F. - Maó (Colàrsaga); Fornells. (Nou a Menorca).

Fam. MYCETOPHAGIDAE

- Thipaea stercorea* L. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).

Fam. COLIDIIDAE

- Hejioctamenus hippopotamus* Schauff. - Ciutadella. (Nou a Menorca).

Fam. COCCINELLIDAE

Adalia bipunctata L. - Maó (Colàrsaga). (Rar a Menorca segons C. i O.).

Coccinella conglobata L. - Santa Galdana. (Nou a les Balears).

Nephus quadrimaculatus Hbst. - Maó (Sant Climent). (Rar a Menorca segons C. i O.).

Fam. DRYOPIIDAE

Limnius tuberculatus Müll. - Fornells. (Nou a Menorca).

Fam. ELATERIDAE

Hypnoidus (Zorochochros) dermestoides Hrbst. v. *tetragraphus* Germ. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).

Fam. TENEBRIONIDAE

Helops (Diastixus) nigroaeneus Kust. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).

Fam. CHRYSOMELIDAE

Lachnaea pubescens Duf. - Maó (Sant Antoni i Colàrsaga). (Nou a Menorca).

Chrysomela peregrina H. Schoff. - Maó (Colàrsaga); Santa Galdana. (Nou a Menorca).

Chrysomela viridana Kust. ab. *auroprepia* Fairm. Santa Galdana. (Raríssim a Menorca segons C. i O.).

Podagrica fuscicornis L. - Maó (Sant Antoni i Colàrsaga); illa dels Coloms. (Nou a Menorca).

Psylliodes chrysocephala L. ab. *collaris* Ws. - Illa dels Coloms. (Nou a Menorca).

Thyamis anacardia. - Fornells. (Nou a les Balears).

Sphaeroderma testaceum F. - Fornells. (Raríssim a Menorca segons C. i O.).

Fam. LARIIDAE

Spermophagus variolosopunctatus Gyll. - Fornells. (Nou a Menorca).

Bruchidius nanus Germ. - Maó (Sant Climent). (Nou a Menorca).

Fam. CURCULIONIDAE

- Scythropus Javeti* Desbr. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).
Brachycerus plicatus Gyll. v. *tetanicus* Luc. - Fornells. (Nou a Menorca).
Lixomorphus barbarus Ol. - Maó (Sant Antoni). (Nou a Menorca)
Ceuthorrynchus asperifoliarum Gyll. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).
Ceuthorrynchus assimilis Payk. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).
Id. id. v. fallax Boh. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).
Baris timida Rossi. - Maó (Colàrsaga). (Rar a Menorca segons C. i O.).
Apion (Catapion) seriatosetulosum Wenck. - Santa Galdana. (Nou a Menorca).

Fam. SCARABAEIDAE

- Trox hispidus* Laich. - Maó (Colàrsaga). (Raríssim a Menorca segons C. i O.).
Pleurophorus caesus Panz. - Ciutadella. (La cita de Menorca és feta sobre un sol exemplar recollit per C. i O. a Binicudrillet).

HEMÍPTERS

Fam. CYDNIDAE

- Macroscytus brunneus* F. - Maó (Sant Climent).
Geotomus punctulatus Costa. - Maó (Colàrsaga).

Fam. PENTATOMIDAE

- Carpocoris nigricornis* F. - Maó (Colàrsaga); Santa Galdana; Fornells; Ciutadella.
Dolycoris baccarum L. - Maó (Colàrsaga).
Eurydema festivum L. - Ciutadella.
Raphigaster grisea F. - Maó (Colàrsaga).

Fam. COREIDAE

- Gonocerus insiator* F. - Maó (Colàrsaga).
Verlusia sulcicornis F. - Maó (Sant Antoni).
Stenocephalus agilis Scop. - Maó (Colàrsaga); Ciutadella.

Fam. LYGAEIDAE

Rhyparochromus praetextatus H. S. - Maó (Sant Antoni).

Calyptonotus Rolandri L. - Maó (Colàrsaga).

Emblethis verbasci F. - Maó (Sant Climent).

Fam. CAPSIDAE

Orthocephalus coracinus Put. - Maó (Sant Antoni i Colàrsaga).

Fam. HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum L. - Fornells.

Fam. VELIDAE

Velia rivulorum F. - Santa Galdana; Fornells.

Fam. NEPIDAE

Nepa cinerea L. - Fornells.

Fam. NOTONECTIDAE

Plea minutissima Füssl. - Fornells.

HIMENÒPTERS

Fam. TENTHREDINIDAE

Trachelus tabidus F. - Maó (Colàrsaga); Fornells.

Athalia glabricollis Thoms. - Maó (Colàrsaga); Ciutadella.

Athalia rosae v. cordata Lep. - Maó (Colàrsaga); Fornells; Ciutadella.

Fam. VESPIDAE

Vespa germanica F. - Maó (Colàrsaga).

Eumenes coarctatus v. mediterraneus Kriechb. - Maó (Colàrsaga); Ciutadella.

Odynerus (Lionotus) Sazi Dusmet. - Maó (Sant Climent); Fornells.

Odynerus (Microdynerus) exilis H. Sch. - Maó (Colàrsaga).

Fam. MUTILLIDAE

- Mutilla montana* v. *unicincta* Luc. - Maó (Sant Climent).
Mutilla barbara v. *decoratifrons* Costa. - Maó (Sant Climent).

Fam. APIDAE

- Terrestribombus terrestris* L. Maó - (Sant Antoni).
Anthophora balearica v. *moraguesi* Friese. - Ciutadella.
Eucera nigrilabris Lep. - Fornells.
Tetralonia berlandi Dus. - Ciutadella.
Andrena flessae Panz. - Maó (Colàrsaga).
Andrena fulvescens Sans. - Santa Galdana; Fornells.
Andrena livens Pérez. - Santa Galdana.
Osmia aenea L. - Maó (Colàrsaga); Ciutadella.
Osmia vidua Gerst. - Maó (Colàrsaga).
Osmia versicolor Latr. - Ciutadella.

Fam. SPHECODIDAE

- Sphecodes fuscipennis* Germ. - Maó (Colàrsaga).
Sphecodes hispanicus Werm. - Maó (Colàrsaga); Ciutadella.
Melecta luctuosa Scop. - Maó (Colàrsaga).
Nomada fuscata Panz. - Maó (Sant Climent).

Fam. ICHNEUMONIDAE

- Amblyteles uniguttatus* v. *fumigator* Grav. - Maó (Colàrsaga).
Cryptus murorum Tschek. - Ciutadella.
Exochilum circumflexum L. - Ciutadella.
Bassus laetatorius F. - Ciutadella.
Pimpla instigator F. - Maó (Colàrsaga); Ciutadella.
Pimpla punctata Thoms. - Maó (Colàrsaga).

Fam. POMPILIDAE

- Anoplus viaticus* F. - Maó (Colàrsaga i Sant Climent); Fornells.

DÍPTERS

Fam. BOMBYLIDAE

- Antrax morio* L. - Maó (Colàrsaga).

Fam. SYRPHIDAE

- Melanostoma mellinum* L. - Maó (Colàrsaga); Santa Galdana.
Lasyophticus pyrastris L. - Maó (Colàrsaga).
Syrphus corollae F. - Maó (Colàrsaga).
Syrphus balteatus Deg. - Maó (Colàrsaga).
Syrphus bifasciatus F. - Maó (Colàrsaga).
Syrphus bifasciatus v. trifasciatus Strobl. - Maó (Colàrsaga).
Sphaerophoria scripta L. - Santa Galdana.
Eristalis (Eristalomia) tenax L. - Maó (Colàrsaga); Fornells; Ciutadella.
Íd. id. id. v. hortorum Meig. - Maó (Colàrsaga).
Eristalis arbustorum L. - Maó (Colàrsaga); Fornells.
Syritta pipiens L. - Maó (Colàrsaga). (Citat com a dubtós de Menorca per IERBURUS en el seu treball *Balearic Insects-Diptera*).
Eumerus barbarus Coq. - Maó (Colàrsaga); Santa Galdana.
Chrysotoxum intermedium Meig. - Maó (Colàrsaga); Santa Galdana.

ARQUÍPTERS

Fam. AGRIONIDAE

- Calopteryx haemorrhoidalis* Lind. - Maó (Sant Antoni); Fornells.
Pyrrhosoma tenellum Vill. - Fornells.
Ischnura Graellsii Ramb. - Maó (Colàrsaga); Santa Galdana; Fornells.

* * *

Abans d'acabar ens plau fer constar el nostre agraïment als senyors PIC, PEYERIMHOFF, NAVÀS, DUSMET i CEBALLOS per l'ajuda que ens han prestat en la sistemàtica d'algunes espècies dubtoses.

Museu de Ciències Naturals de Barcelona
 Setembre de 1933.